

Metodika k vyřízení žádosti o vydání závazného stanoviska ve věci restaurování

Zamýšlí-li vlastník kulturní památky provést restaurování movité či nemovité kulturní památky, je povinen si předem vyžádat závazné stanovisko (§ 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o státní památkové péči“).

Žádost o závazné stanovisko s příloženým restaurátorským záměrem musí být v souladu s § 45 správního řádu úplná.

1. Obsahuje restaurátorský záměr informace potřebné k jeho posouzení?
Navržený postup by měl být srozumitelný nejen pro pracovníky správního orgánu a odborné organizace státní památkové péče. Základní náležitosti předložené žádosti o restaurování stanoví prováděcí vyhláška č. 66/1988 Sb. ve svém § 10 odst. 2.

Socha sv. Jana Nepomuckého v Kraselově, obec Kuřimany, stav před restaurováním a po restaurování.

Například:

- Obsahuje navržený postup grafická zobrazení poškození a kótované nákresy?
- Uvádí záměr přehled materiálů, které budou užity?
- Nebude v případě povrchového čištění sejmuta dochovaná barevná vrstva?
- Budou chybějící části díla doplněny? Známe předchozí/historickou podobu?
- Uvádí navržený postup, zda se bude socha přemisťovat a případně kam?

Zákonná ustanovení: – zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, a Vyhláška č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění.

Souvisejícími předpisy jsou: Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy, publikovaná pod č. 73/2000 Sb.m.s.; Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidovaná), publikovaná pod č. 99/2000 Sb.m.s.; Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění.

Ve věci je oprávněn jednat vlastník kulturní památky. U věcí, které jsou ve spoluvlastnictví, je třeba, aby s úpravou souhlasila a k žádosti se připojila nadpoloviční většina vlastníků, jedná-li se o běžnou správu s věcí nebo v případě o významné záležitosti týkající se společné věci, zejména o jejím podstatném zlepšení nebo zhoršení, změně jejího účelu či o jejím zpracování, alespoň dvouřetinová většina (počítáno vždy podle velikosti spoluvlastnických podílů na společné věci).

!!! Restaurátorský koncept, záměr, průzkum, návrh,..... Jakkoli je možné nazvat podání žadatele, musí správní orgán zvážit, zda je možné dle tohoto podání provést restaurování, či zda žádost posoudí „jen“ jako záměr k provedení restaurování (jako přípravnou fázi), a vlastní realizace bude schválena až v dalším samostatném řízení.

Správní orgán si v souladu s ustanovením § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči vyžádá písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče (tj. Národního památkového ústavu) a následně vydá závazné stanovisko.

Dle § 18 odst. 1 zákona o státní památkové péči lze stavbu, která je kulturní památkou, přemístit jen s předchozím souhlasem krajského úřadu po vyjádření odborné organizace státní památkové péče. Stavbou podle občanského práva se rozumí i socha, která je pevně spojená se zemí. Transfer takové sochy nebo sochařské výzdoby domu do restaurátorské dílny a její návrat na dosavadní místo nepodléhá rozhodovací pravomoci krajského úřadu.

Není-li navrhováno restaurování in situ, vždy je nutné zvážit rizika a výhody přemístění památky do restaurátorské dílny a zpět na své místo. V případě, kdy není restaurováno in situ, pamatovat v rozhodnutí na případné podmínky přepravy.

Pokud je v rámci záměru restaurování nutné provést invazivní restaurátorský průzkum, který vyžaduje odběry vzorků či provedení sondáže, mělo by být již v této přípravné fázi vydáno závazné stanovisko, protože by mohlo dojít k narušení památkových hodnot či k nevratným ztrátám originálního materiálu kulturní památky.

V podmínkách závazného stanoviska je třeba pamatovat i na otázku výkonu dozoru, lze tak doporučit uložení povinnosti informovat správní orgán (který tuto informaci předá i

Národnímu památkovému ústavu) o zahájení prací a případně, není-li památka restaurována in situ, informaci o místě, kde restaurování probíhá.

Po dokončení restaurování památky restaurátor vypracuje závěrečnou restaurátorskou zprávu, jejíž jedno vyhotovení vlastník kulturní památky - pokud tak stanoví podmínka uvedená ve výrokové části závazného stanoviska, včetně uvedení lhůty, do kdy je nezbytné zprávu odevzdat - odevzdá odborné organizaci státní památkové péče.

Sankce a opatření při nedodržování zákona o státní památkové péči:

1. Za provádění restaurování kulturní památky bez závazného stanoviska orgánu státní památkové péče nebo za nedodržení podmínek určených v tomto závazném stanovisku je možné uložit právnické osobě nebo fyzické osobě oprávněné k podnikání, pokutu až do výše 2 000.000,- Kč (§ 35 odst. 1 písm. e) zákona o státní památkové péči); v případě národní kulturní památky až do výše 4 000.000,- Kč (§ 35 odst. 2 písm. b) zákona o státní památkové péči).
2. Za provádění restaurování kulturní památky osobou, která k tomu není oprávněna, je možné uložit pokutu až ve výši 2.000.000 Kč (§ 39 odst. 1 písm. h) zákona o státní památkové péči); v případě národní kulturní památky až ve výši 4.000.000 Kč (§ 39 odst. 2 písm. e) zákona o státní památkové péči).
3. Pokud si právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající k provedení restaurování kulturní památky najme osobu, která nemá oprávnění restaurovat, může jí být uložena pokuta až ve výši 2.000.000 Kč (§ 35 odst. 1 písm. f) zákona o státní památkové péči); v případě národní kulturní památky až ve výši 4.000.000 Kč (§ 35 odst. 2 písm. c) zákona o státní památkové péči).
4. Ministerstvo kultury zakáže podle § 35 odst. 3 zákona o státní památkové péči restaurování právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě oprávněné k restaurování nebo zakáže restaurování podle § 39 odst. 3 zákona o státní památkové péči fyzické osobě oprávněné k restaurování, pokud hrubým způsobem nebo méně závažným způsobem, ale opakovaně prokazatelně poškodila při restaurování kulturní památku nebo její část, která je dílem výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi, a to až na dobu 2 let; adresátem této sankce může být pouze osoba zjednodušeně řečeno z jiného členského státu EU (více viz. § 14b zákona o státní památkové péči). Rozklad nemá odkladný účinek.
5. Obecní úřad obce s rozšířenou působností může uložit pokutu až do výše 2.000.000 Kč fyzické osobě, která se dopustí přestupku tím, že jako držitel povolení k restaurování neoznámil Ministerstvu kultury neprodleně změnu údajů podle § 14a odst. 9 zákona o státní památkové péči (§ 39 odst. 1 písm. i) zákona o státní památkové péči).
6. Ministerstvo kultury zruší povolení k restaurování jeho držiteli v případě, že a) byl omezen ve svéprávnosti; b) přestal splňovat podmínku bezúhonnosti; c) hrubým způsobem nebo méně závažným způsobem, ale opakovaně prokazatelně poškodil při restaurování kulturní památku nebo její část, která je dílem výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi; d) uvedl v žádosti o povolení k restaurování nepravdivé údaje (§ 14a odst. 10 zákona o státní památkové péči).
7. Ministerstvo kultury může rozhodnout o pozastavení restaurátorské činnosti prováděné na základě povolení k restaurování, jestliže proti jeho držiteli bylo zahájeno trestní řízení, v jehož důsledku může přestat splňovat podmínku bezúhonnosti; nebo proti němu bylo zahájeno řízení o omezení jeho svéprávnosti, a to až do nabytí právní moci rozhodnutí, kterým toto řízení končí (§ 14a odst. 11 zákona o státní památkové péči).

Slovníček několika základních pojmů

Epoxidové lepidlo	- /epoxidová pryskyřice/ - je užívané k lepení odlomených částí kamene
Hydrofobizace	- vodu odpuzující ošetření povrchu kamene či omítek, které má zamezit pronikání vody do struktury, užívají se zejména organokřemičitany.
Injektáž	- vstřikování (vhánění) zpevňovací směsi do hmoty do drobných dutinek ve hmotě kamene apod.
Konsolidace	- proces vedoucí ke zpevnění, upevnění v celek; do struktury kamene je dodána zpevňující látka
Kótovaný nákres	-nákres udávající rozměr předmětu - nad čarou je číslo – kóta, obvykle čísla bez jednotek, předpokládají se mm
Odsolování	-odstraňování solí pomocí zábalů (např. destilovaná voda v buničině a směs kaolinu s pískem) nebo omýváním vodou
Patinace ušlechtilá	- povrchová vrstva vzniklá stárnutím věci
Patinace umělá	- úprava povrchu věci s cílem dosažení známek stáří a opotřebovanosti
Petrifikace dřeva	-zpevnění dřeva, které je poškozené houbami, hmyzem apod.
Repase	- prohlídka, rozebrání a případná oprava věci
Reverzibilní	- vratný, schopný zpětného procesu, odstranitelný
Retuš	- dodatečná oprava či úprava vzhledu poškozeného místa povrchu, rekonstrukce podoby či zahlazení defektů
Umělý kámen	- směs zrnitých materiálů pojená např. epoxidovou pryskyřicí, která se dusá do připravené formy, příp. je vložena výztuž z nerezové oceli; po zatvrdnutí a vyjmutí jsou nutné další úpravy tzv. výdusku – např. nátěr povrchu, užívá se pro zhotovení kopií soch a pro doplňky

Doporučená literatura:

ŠTULC, Josef; SUCHOMEL, Miloš; MAXOVÁ, Ivana: *Péče o kamenné sochařské a stavební památky*. Státní ústav památkové péče, Praha, 1998.

KOUKAL, Petr a kol.: *Péče o varhany a zvony, jejich památková ochrana*. Národní památkový ústav, ústřední pracoviště. Praha, 2006. ISBN 80-86234-88-6

NEJEDLÝ, Vratislav: *Kapitoly z dějin vývoje metodických přístupů k opravám a restaurování kamenosochařských výtvarných děl v Českých zemích v 19. a ve 20. Století*. In *Péče o architektonické dědictví; sborník prací: vybrané kapitoly k tématu péče o stavební a umělecké památky, I. díl*. Praha: Idea servis, 2008. ISBN 978-80-85970-59-3

MAXOVÁ, Ivana; NOVÁK, Pavel a kol.; PACÁKOVÁ, Marie: *Péče o architektonické dědictví: sborník prací: vybrané kapitoly k tématu péče o stavební a umělecké památky*. II. díl. Praha: Idea servis, 2008. ISBN 978-80-85970-62-3

KUBIČKA, Roman; ZELINGER, Jiří: *Výkladový slovník malířství, grafiky a restaurátorství*. Praha, 2004. ISBN 80-247-9046-7

SLÁNSKÝ, Bohuslav: *Technika malby. Díl I, Malířský a konzervační materiál*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2003. ISBN 80-7185-623-1.

DRDÁCKÝ, Miloš; SLÍŽKOVÁ, Zuzana; ZEMAN, Antonín: *Ilustrovaný glosář projevů poškození kamene, anglicko-česká verze*. I. vyd. Praha: Institute of Theoretical and Applied Mechanics of the Academy of Science of the Czech Republic – ARCCHIP Centre of Excellence, 2011. ISBN 978-80-86246-38-3

Restaurování a ochrana uměleckých děl (2009: Litomyšl, Česko); VÁCHA, Zdeněk et al.: *Restaurování a ochrana uměleckých děl: průzkumy památek: (IV.) konference sdružení pro ochranu památek Arte-fakt: 26. Listopadu 2009, výstavní sál Evropského školicího centra v Litomyšli*. V Praze: Arte-fakt, 2010, 2010. ISBN 978-80-87104-54-5

GIRSA, Václav; HANZL, Miloslav: *Typologie obnovy*. Vyd. I. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011. ISBN 978-80-01-04770-5

GIRSA, Václav: *Soubor prací obnovy a restaurování architektonických památek za období 1996 – 2006 = Compendium of realisations of architectural preservation during 1996 – 2006*. V Praze: České vysoké učení technické, 2007. ISBN 978-80-01-03986-1

Konzervace a restaurování kulturního dědictví z pohledu mezinárodní etiky: metodický list: odborný seminář. 1. vyd. Brno: Technické muzeum, 1995. ISBN 80-901880-2-8.

Zpracovali: Mgr. Kateřina Vítová, Památková inspekce MK ČR; PhDr. Vratislav Nejedlý, CSc., Národní památkový ústav, ú. p.

Autoři ilustračních fotografií: BcA. Lukáš Černý

Text byl aktualizován k právnímu stavu ke dni: 1. května 2015